

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Pedagogika specjalna jako system w procesie przemian (Wykład), PG_00195372						
Kierunek studiów	Pedagogika specjalna (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2026/2027		
Poziom kształcenia	jednolite magisterskie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	1	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	2	Liczba punktów ECTS			3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Nauk Społecznych -> Instytut Pedagogiki -> Zakład Pedagogiki Specjalnej						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr hab. Dorota Krzemińska				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		0.0		45.0	75
Cel przedmiotu	Ukazanie pola przedmiotowego pedagogiki specjalnej w ciągłości przemian w definiowaniu i rozumieniu osiowych dla pedagogiki specjalnej kategorii: niepełnosprawność, osoba z niepełnosprawnością, edukacja/ kształcenie osób niepełnosprawnością, pedagog specjalny, model/ system rehabilitacji, wsparcia; kształtowanie zdolności pogłębionej analizy aktualnych problemów pedagogiki specjalnej; krytycznej analizy zagadnień związanych z obszarem edukacji, rehabilitacji, terapii - rozumianych jako sieć wsparcia osoby z niepełnosprawnością na różnych etapach jej życia/ w ciągłości jej biografii						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[C.3.W.1] Zna i rozumie w pogłębiony sposób podstawowe problemy pedagogiki specjalnej jako nauki interdyscyplinarnej: pojęcia, cele, zadania, zasady i zakres, historyczny kontekst opieki i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością i niedostosowanych społecznie w ujęciu historycznym; współczesne tendencje w pedagogice specjalnej; wspólne i swoiste problemy osób z różnymi niepełnosprawnościami (od mikrodeficytów centralnego układu nerwowego po całościowe zaburzenia w rozwoju), niedostosowanych społecznie lub uzdolnionych; skalę i dynamikę zjawiska niepełnosprawności w Polsce i na świecie; systemy kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Polsce i innych państwach; zasady wyrównywania szans edukacyjnych; system kształcenia pedagogów specjalnych;	[15490] [C.3.W.1] Zna i rozumie podstawowe problemy pedagogiki specjalnej jako nauki interdyscyplinarnej: pojęcia, cele, zadania, zasady i zakres, historyczny kontekst opieki i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością i niedostosowanych społecznie w ujęciu historycznym; współczesne tendencje w pedagogice specjalnej; wspólne i swoiste problemy osób z różnymi niepełnosprawnościami (od mikrodeficytów centralnego układu nerwowego po całościowe zaburzenia w rozwoju), niedostosowanych społecznie lub uzdolnionych; skalę i dynamikę zjawiska niepełnosprawności w Polsce i na świecie; systemy kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Polsce i innych państwach; zasady wyrównywania szans edukacyjnych i wsparcia osoby z niepełnosprawnością na każdym etapie jej życia; system kształcenia pedagogów specjalnych;	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[C.3.W.2] Zna i rozumie zakresy pedagogiki specjalnej: surdopedagogikę, tyflopedagogikę, edukację i rehabilitację osób z niepełnosprawnością intelektualną, pedagogikę resocjalizacyjną, pedagogikę korekcyjną (terapię pedagogiczną), pedagogikę leczniczo-terapeutyczną	15491] [C.3.W.2] Zna i rozumie zakresy pedagogiki specjalnej: surdopedagogikę, tyflopedagogikę, edukację i rehabilitację osób z niepełnosprawnością intelektualną, pedagogikę resocjalizacyjną, pedagogikę korekcyjną (terapię pedagogiczną), pedagogikę leczniczo-terapeutyczną	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[C.3.U.2] Potrafi dokonać krytycznej analizy systemów wsparcia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wykorzystując wybrane aktualne ujęcia koncepcyjne	[15622] [C.3.U.2] Potrafi dokonać krytycznej analizy systemów wsparcia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz osób z niepełnosprawnościami w ciągłości ich życia wykorzystując wybrane aktualne ujęcia koncepcyjne	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[C.3.U.1] Potrafi identyfikować i interpretować złożone zjawiska i systemy wsparcia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ukazując ich powiązania z różnymi zakresami pedagogiki specjalnej i dziedzinami nauk społecznych, humanistycznych, medycznych i nauk o zdrowiu	[15621] [C.3.U.1] Potrafi identyfikować i interpretować złożone zjawiska i systemy wsparcia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz osób z niepełnosprawnościami w ciągłości ich biografii, ukazując ich powiązania z różnymi zakresami pedagogiki specjalnej i dziedzinami nauk społecznych, humanistycznych, medycznych i nauk o zdrowiu	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[C.3.K.4] Jest gotowy do przyjęcia odpowiedzialności za własne przygotowanie do pracy z rodziną dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	[15725] [C.3.K.4] Jest gotowy do przyjęcia odpowiedzialności za własne przygotowanie do pracy z rodziną dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[C.3.K.1] Jest gotowy do organizowania kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zgodnie z przepisami prawa	[15722] [C.3.K.1] Jest gotowy do organizowania kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zgodnie z przepisami prawa	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Treści przedmiotu	<p>Przeobrażenia w zakresie ujęć przedmiotu pedagogiki specjalnej i jej podmiotów, koncepcji niepełnosprawności, terminologii, aktualne modele niepełnosprawności oraz ich rola dla projektów edukacyjnych: edukacji segregacyjnej, integracyjnej, włączającej; koncepcja niepełnosprawności w modelu medycznym, społecznym, biopsychosocjalnym, ICF oraz w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych - wpływ/ znaczenie/ rola jaką odegrały sposoby widzenia zjawiska niepełnosprawności i osoby z niepełnosprawnością, jej sytuacji życiowej oraz doświadczeń na różnych etapach biografii. Zmiany w zakresie rehabilitacji, edukacji, warunków życia. Kluczowe współczesne koncepcje wpływające na codzienność osób z niepełnosprawnością: normalizacja, integracja -społeczna i w edukacji, inkluzja -społeczna i w edukacji oraz ich znaczenie dla zmiany warunków życia człowieka z N. Aktualne osiągnięcia i wyzwania w zakresie rozwiązywania problemów życiowych osób z niepełnosprawnością. Krytyczne spojrzenie na edukację segregacyjną, integracyjną; edukacja włączająca / inkluzja w edukacji jako wyzwanie dla współczesnej szkoły; aktualne/ współczesne dążenia inkluzyjne jako przejaw realizacji założeń modelu społecznego N, a przede wszystkim postanowień Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Pedagogika specjalna jako subdyscyplina pedagogiki: wiedza naukowa/ budowanie wiedzy naukowej / oparcie na praktyce; pedagogika specjalna jako pole wiedzy akademickiej a budowanie praktyki i związanych z nią tradycji, metod, form, środków; pogląd Marii Grzegorzewskiej na kształcenie nauczycieli: metodyka/ kształcenie metodyczne a kształtowanie osobowości pedagoga specjalnego.</p>		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	egzamin ustny lub pisemny /test	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Bibliografia
		<p>Brzezińska, A., Kaczan, R., & Smoczyńska, K. (red.). <i>Diagnoza potrzeb i modele pomocy: dla osób z ograniczeniami sprawności</i>. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, 2010</p> <p>Benner, D. <i>Pedagogika ogólna a pedagogika specjalna. Rozważania na temat związku między inkluzją i ekskluzją z perspektywy trzech przyczyn procesów wychowania i kształcenia</i>. W: J. Gołkowska, K. Sipowicz, & I. Patejuk-Mazurek (red.). <i>Tradycja i współczesność pedagogiki specjalnej w tworzeniu społeczeństwa dla wszystkich. W 95-lecie Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej</i>, 2018, 124-138.</p> <p>Chrzanowska I., <i>Pedagogika specjalna. Od tradycji do współczesności</i>, OW "Impuls", Kraków 2015 (część I).</p> <p>Dykciak W., <i>Pedagogika specjalna wobec aktualnych sytuacji i problemów osób niepełnosprawnych</i>, WN PTP, Poznań 2005.</p> <p>Firkowska-Mankiewicz, A. <i>Edukacja włączająca zadaniem na dziś polskiej szkoły</i>. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa, 2018</p> <p>Kosakowski C., <i>Węzłowe problemy pedagogiki specjalnej</i>, Wyd. Edukacyjne Akapit, Toruń 2003 (część I).</p> <p>Krause A., <i>Współczesne paradygmaty pedagogiki specjalnej</i>, OW Impuls, Kraków 2010.</p> <p>Kupisiewicz, M. (2016). <i>Pedagog specjalny człowiek o wyjątkowych predyspozycjach osobowościowych, profesjonalista posiadający rozległą, interdyscyplinarną wiedzę i umiejętności</i>. <i>Studia z teorii wychowania</i>, 7(4 (17)), 173-186.</p> <p>Olszewski S., Parys K., <i>Rozumieć chaos. Rzecz o terminach i znaczeniach im nadawanych w pedagogice specjalnej</i>, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków, 2016</p> <p>Mażewska I. (red. nauk). <i>Pedagogika specjalna - poszukiwania</i>. Wydawnictwo Rys, Poznań, 2021</p> <p>Sadowska S., <i>Bez konturu? O potrzebie samoświadomości dyscyplinarnej pedagogiki specjalnej</i>, <i>Niepełnosprawność</i> nr 27, 2017, ss. 24-37.</p> <p>Smith D. D., <i>Pedagogika specjalna</i>, Wyd. APS, Warszawa 2008, t. 1 i 2. (t. 2, rozdział 7).</p> <p>Speck O., <i>Niepełnosprawni w społeczeństwie. Podstawy ortopedagogiki</i>, GWP, Gdańsk 2005,</p>

	Uzupełniająca lista lektur	<p>Doroszeńska J., Pedagogika specjalna, Ossolineum, Wrocław, 1981, (tom I: część III rozdział 2 i 5).</p> <p>Grzegorzewska M. Listy do młodego nauczyciela, APS, Warszawa, 2021.</p> <p>Krause A., Integracyjne złudzenia ponowoczesności (sytuacja ludzi niepełnosprawnych), Impuls, Kraków 2000 (rozdział 1, 3, 8).</p> <p>Podgórska-Jachnik, D. Pedagogika specjalna w pogoni za uciekającym podmiotem, 2009.</p> <p>Szumski G., Integracyjne kształcenie niepełnosprawnych, PWN, Warszawa, 2006.</p>
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Adresy eZasobów	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.